

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Množe se znamenja krize

Popolen zastoj dela v ministrstvih — Atmosfera vladne krize — Nervoznost v beograjskih listih
Popolna nesigurnost v vladnih krogih — Novi predlogi vodstvu KDK

— Beograd, 12. septembra. Kljub vsem naporom Koroševce vlade režimski krogi ne morejo več prikriti, da jih je začela resno skrbeti njihova lastna usoda. Njihove nade, da bi KDK razpadla, ali pa da se bo, sita po njihovem mnenju brezizgledne opozicije, omehčala in popuščala ter iskala stikov z vladnimi krogi, se niso uresničile in čim bolj se bliža zopetni sestanki Narodne skupščine, tembolj narašča njihova nervoznost. Odločno stališče, ki ga je zavzela KDK od vsega početka in na katerem neomajno vztraja, njena solidarnost v vseh vprašanjih, ki se pojavljajo na dnevnem redu, ne dajejo režimskim krogiom nikakih upov, da bi se situacija spremenila v njihov prilog. Povoda za izjemne ukrepe, od katerih si je Korošev režim morda še obetal začasne rešitve, kljub vsej iznajdljivosti režimskih krogov niso našli in tako se razvija akcija KDK v vedno močnejšo fronto, proti kateri tudi Koroševci pendreki nič ne zaležejo. Beograjski krogi polagoma uvidevajo, da se bliža hegemonizmu zadnja ura in zato hite, da rešijo, kar se pač še rešiti da. Štirinajst dni si je beograjski tisk, očitno na migljaj vlade, prizadeval, da bi izzval KDK, naj pokaže svoje karte, da bi mogli režimovci usmeriti svoje nadaljnje manevre. KDK je molčala in njen molk je sprilil vladinorce v vedno večjo zadrego. Zdi se, da jim teče že voda v grlo in zato so sedaj sami napeli vse sile, da s koncesijami in mamečimi obljubami pridobijo KDK k popuščanju, predno bodo brezpogojno položili vajeti iz rok.

Zanimiva je zlasti pisava beograjskega tiska. Dočim je v zadnjem času napadal KDK in njene voditelje, ker so molčali, povdarjajo, da mora KDK prva povedati, kaj pravzaprav hoče, je sedaj — seveda po naročilu — popolnoma spremenil svojo vlogo

in zopet povdarja potrebo sporazuma. Zdi se, da je to le naročena priprava terena za kapitulacijo hegemonistov, ki se bodo mogli na ta način umakniti s površja vsaj z lepo gesto, češ, mi se »žrtvujemo« za državo...

Posebno značilna je pisava današnje »Politike«, ki razpravlja o politični situaciji pod naslovom »Za intervencijo krone« in povdarja, da pričakuje vsa politična javnost, da pride iniciativa za rešitev in likvidacijo spora med Beogradom in Zagrebom od drugega ustavnega čimtelja, t. j. od kralja. List naglašja, da postaja položaj v državi z dneva v dan slabši in da nam preti katastrofa, ki jo more preprečiti le režim, ki bo i po svoji inicijativnosti, i po svoji sposobnosti in moralni kvaliteti zmožen, da reši velike probleme, ki so na dnevnem redu. Vpoštevajoč ta nevezdržen položaj, piše »Politika«, pričakujejo politični krogi inicijativo ali bolje rečeno intervencijo krone, da bi bilo enkrat konec sedanje nesigurnosti. Zato pa so potrebni predhodni razgovori med predstavniki ene in druge skupine, da bi našla intervencija drugega ustavnega faktorja že pripravljena tla. Na koncu svojih vsekakor zanimivih izjavanj apelira list na Pribečevića, naj opusti svoje odklonilno stališče in dovoli, da se mu približajo drugi.

Skoraj v enakem smislu presoja situacijo radikalno »Vreme«, ki pa naglašja, da je radikalni glavni odbor prevzel nase naloge, da vzpostavi stike s KDK. V to svrhu bo glavni odbor še pred sestankom širšega glavnega odbora, ki je sklican za 24. t. m., odposlal svoje ljudi v Zagreb, da iščejo stikov z voditelji KDK. Zatrjuje se, da bo to misijo prevzel Marko Trifković, ki je na glas kot eden najhujših nasprotnikov Vučkovića, tako da bi mu v Zagrebu ne mo-

gli podtikati kakih drugih namenov. »Vreme« končno ugotavlja, da je sedaj več kot jasno, da nobena sedanjih vladnih strank ne more računati na sodelovanje KDK, ki odklanja z njimi vsak stik. S predlogom glavnega odbora, ki predlaga volilno vladno radikalov okrog glavnega odbora in KDK, smatra »Vreme«, da bi bilo zadoščeno zahtevi KDK, da mora preiti situacija popolnoma iz rok četverne koalicije v roke kralja in naroda.

— Zagreb, 12. septembra. Današnje »Novosti« poročajo pod naslovom »Popolna nedelavnost vlade — znak njenega odhoda« o položaju v Beogradu in naglašajo med drugim: V političnem življenju v Beogradu je nastalo popolno zatišje. Le glavni odbor radikalne stranke ima svoje konference in sestanke, vendar pa do seje širšega glavnega odbora, ki bo 24. tm. ni pričakovati nikakih važnejših dogodkov, ker je tudi Aca Stanojević odpotoval iz Beograda. V vladnih krogih pa vlada popolno mrtvilo. Resorni ministri niti več ne obiskujejo ministrskega predsednika, da bi mu poročali o tekočih zadevah. Vse kaže na to, da se zopet bliža vladna kriza, da bodo še pred sestankom Narodne skupščine koncem tega meseca nastopile velike spremembe. Selanji režim je provizorijalna značaja, ki se tudi jasno izraža v delu posrednih ministrstev. V nobenem ministrstvu ne delajo. Povsod vlada tiptična atmosfera režima in vlade, ki je v krizi. Ministri opravljajo le najnujnejše posle, kar je vedno zanesljiv znak bližajočih se sprememb. Tudi v radikalnih krogih, kjer se vrši za kulisami ljuta borba za oblast v stranki, računajo z neizbežno krizo Koroševce vlade. V poučenih krogih se z vso zanesljivostjo napoveduje, da bodo sledili po kraljevem povratku z Blede v Beograd zanimivi in važni dogodki.

Ravnopravnost v praksi

— Beograd, 12. septembra. Današnje »Novosti« objavljajo naslednji zanimiv primer v dani preobremenjenosti v Vojvodini.

Te dni so davčne oblasti v mali Slovaški vasi Aleksandrova, ki šteje komaj 900 prebivalcev izterjale davčne zaoštanke in nabrali le 23. Din, čeprav znaša vsa dolga 1.700.000 Din. Temu pojavu pa se ni čuditi, ako upoštevamo da plačujejo tu naslednje davke:

Zemljinoro, ki je razdeljena v osem razredov in ki znaša 20% od čistega dohodka, dohodninski doklado 30% na zemljino, vojni doklado 60%, izredna doklada 500%, invalidski davek, komorsko doklado, doklado za bolnice in oblastno doklado, 80%, hišno razredarino, pridobitno, osebni davek, obrtni davek, uradniški in uslužbenški davek, vojni, davek na pse, obšinske doklade 500 do 2000%, poštarino, davek od mlečne, davek za poljske čuvanje, doklado za vodne zadrage, državno dohodarino, davek od zakupa zemljišč itd. Vse te davčne oblike mora v Banatu pobirati občinski tajnik.

List se po pravici vprašuje li naj zamerijo prečanskim krajem njihov jok in stok proti preobremenitvi.

Intervencije v prilog obih Puniševih prijateljev

Beograd, 12. septembra. Beograjski listi poročajo, da bo demokratska stranka radi aretacije Jovanovića - Lune in Tome Popovića vložila interpelacijo, v kateri bo zahtevala pojasnila, zakaj sta bila aretirana radi drugih deliktov, ne pa radi onih, zaradi katerih ju je Narodna skupščina izročila sodišču. Obenem pa bo zahtevala preiskavo zaradi brutalnega postopanja pri aretaciji. V dobro poučenih krogih se dalje zatrjuje, da je demokratski poslanec Kosta Timotijević na svojo pest podvzel razne korake, da bi vplival na potek sodne preiskave. Te dni je baje posetil preiskovalnega sodnika in pri njem protestiral radi postopanja z obema aretirancema. Preiskovalni sodnik je vse intervencije protesta odklonil in le naglasil, da bo dosledno postopal strogo po zakonu. Zdi se, da imajo gotovi ljudje velik interes na tem, da bi se razprava proti morilcem prečanskim poslancem sploh ne vršila.

Kongres ruskih učenjakov

— Beograd, 12. septembra. Dne 16. t. m. se bo vršil v Beogradu kongres ruskih učenjakov v emigraciji, za dne 25. t. m. pa je sklican kongres ruskih novinarjev in književnikov v emigraciji.

Povratek stare vlade na Bolgarskem

Včeraj je bil končno dosežen sporazum med voditelji vladnih strank. — Obnovila se bo stara Ljapčeva vlada z nekaterimi osebnimi spremembami

Beograd, 12. septembra. Glasom poročil iz Sofije je bil tekem včerajšnjega popoldneva dosežen sporazum glede rešitve vladne krize. Malinov, ki je dobil včeraj mandat za sestavo vlade, je imel razgovore s predstavniki vseh političnih skupin. Njegova mislija je ostala sicer brezuspešna, vendar pa je dovedla do tega, da je prišlo do sporazuma med Ljapčevom, Cankovom in Burovom v tem smislu, da bo novo vlado sestavil Demokratski Zgovor. Predsednik

vlade bo po vsej priliki ostal Ljapčev, izmed prejšnjih ministrov pa ostanejo v novi vladi Molov, Majdanov in Burov, na novo pa vstopi v vlado tudi Cankov. Glede novega vojnega ministra je prepuščena odločitev kralju, da ga imenuje po svoji lastni izbiri. Pričakuje se, da bo Malinov danes vrnil kroni mandat, na kar bo pozvan v avdicenjo Ljapčev, ki bo po sprejemu mandata kralju takoj predložil listo nove vlade.

Sloveniji grozi gospodarska katastrofa

Radi občutnega pomanjkanja železniških vagonov grozi slovenski lesni industriji popolna propast — Pred ustavitvijo obratovanja v lesni industriji — Ogrožena asistenca 10.000 delavcev

Usodni spor, ki so ga izzvali beograjski hegemonisti s pomočjo slovenskega klerikalnega priveska med Srbijo in prečanskimi kraji, je zasekal globoko rano tudi v naše gospodarsko življenje. Zunanje posojilo je padlo v vodo in na vseh poljih narodnega gospodarstva je nastal občuten zastoj. Naše gospodarstvo pod hegemonističnim režimom sistematično propada in če vodstvo države ne pride kmalu v druge roke, je gospodarska katastrofa neizogibna. Bilanca naše zunanje trgovine izkazuje ogromna pasiva, izvoz je vedno manjši, nasprotno pa uvoz vedno bolj narašča. Temu splošnemu zastoju v gospodarskem življenju se je pridružila letos še razmeroma slaba letina in tako stojimo pred žalostnimi perspektivami glede najbližnje bodočnosti. Splošno gospodarsko krizo občuti poleg trgovine, obrti in kmetijstva v veliki meri tudi industrija.

Slovenija kot industrijska pokrajina je v največji nevarnosti, da ji brezglavi partizanski režim uniči vse sadove gospodarskega dela. Kmetijstvo v Sloveniji ni tako razvito, da bi moglo preživljati vsaj kmetijsko prebivalstvo, da o meščanstvu sploh ne govorimo. Dotoke prebivalcev s kmetov v mesta je vedno večji, množice proletariata narodnega ljudstva se hitro množe in industrija je glavni čimtelj, ki bi mogel nuditi tem revežem vsaj najpotrebnejša sredstva za življenje. Toda slovenska industrija preživlja tako težko krizo, da se je bati gospodarskega poloma. Zlasti naša lesna industrija je na robu propada. V letošnji izvozni sezoni se je nieno že itak obupno stanje še poslabšalo, ker je nastalo absolutno pomanjkanje vagonov. Vse prošnje in pritožbe naših lesnih trgovcev in industrijcev, vse intervencije v Beogradu, pri velikem županstvu in pri železniški direkciji so ostale glas vpjočega v puščavi. Vlada se ni zganila, ostala je gluha in slepa in tako je morala tudi železniška direkcija na vse prošnje in pritožbe lesnih trgovcev odgovorjati, da ni vagonov. Da je to stanje nevzdržno in da bo propadla vsa slovenska industrija, če železniška uprava ne bo poskrbela za vagon, je jasno vsakomur, kdor ve, kako važno vlogo igra v gospodarstvu promet. Razmere so tako obupne, da grozi Sloveniji gospodarska katastrofa in da je v najkrajšem času računati z ustavitvijo obratovanja v vsej naši lesni industriji. Kaj to pomeni, si lahko mislimo, kajti v Sloveniji je pri lesni industriji zaposlenih okrog 10.000 delavcev. Vsi ti reveži ugnejeni ostati brez zaslužka, izostavljeni tik pred zimo lakoti in bedi.

Iz vrst naših lesnih trgovcev in izvoznikov smo prejeli danes pritožbo, ki prča, da je položaj naše lesne industrije naravnost katastrofalen. Pritožba naveda med drugim:

»Pomanjkanje železniških vagonov za les in za prevoz v Sloveniji ni več pomanjkanje vagonov, marveč znak popolnega propada našega železniškega prometa. Med lesnimi producenti, izvozniki in trgovci se pripravila posebna akcija, da se ustavi vse obratovanje lesne industrije in trgovine v Sloveniji, kar bi imelo za posledico odust vsega

delavstva. V Sloveniji je okrog 10.000 delavcev, ki živijo izključno od lesne industrije in če bodo podjetja prisiljena odpuštili jih, dobimo kar čez noč 10.000 brezposelnih, za katere ne bo mogel nihče skrbeti, kajti država se za brezposelne ne zmeni, razne socialne ustanove pa tudi ne premorejo izdatkov za tako ogromno število brezposelnih. — Opozarjamo na pretečo katastrofo vso javnost, zlasti naše poslance ne glede na politično pripadnost. Apelliramo na merodajne čimtelje, naj nemudoma intervenirajo na pristojnih mestih in rešijo Slovenijo gospodarske katastrofe. To je naš zadnji svarilni glas, kajti če se položaj slovenske lesne industrije nemudoma ne zboljša, je gospodarska katastrofa Slovenije neizogibna.

Jugoslavija bo priznala albankega kralja?

— Beograd, 12. septembra. Današnja »Politika« objavlja vest, da se bo naš poslanik v Tirani g. Mihajlović, ki se mudi že delj časa v Beogradu, prihodnje dni vrnil na svoje službeno mesto. »Politika« sklepa iz tega, da se je naša vlada odločila priznati albansko kraljevo in kralja. V krogih zunanega ministrstva pa to vest zanika, ter naglašajo, da o priznanju albanske monarhije zaenkrat še ni govora. Naša vlada bo počakala, da zavzame svoje stališče Francija in Anglija.

Zopet zarota v Španiji

— Pariz, 12. septembra. Listi objavljajo obširna poročila o odkritju široko zasnovane zarote v Španiji, ki je nameravala vreči Primo di Rivera in njegov režim. V zvezi s tem razkrijem je bilo doslej aretiranih več tisoč ljudi. Dozdeva se, da so v zaroto zapleteni tudi vojaški krogi. V Madridu so bili aretirani generali Lopez, Azlao in Dirona ter več višjih oficirjev. Kljub strogi cenzuri vseh vesti, ki gredo v inozemstvo, se dozdeva, da je prišlo tekem včerajšnjega dne na več krajih do krvavih spopadov med revolucionarji in meščanskim gardo, odnosno policijo.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 0—22.82, Berlin 13.5375—13.5675 (13.5525), Bruselj 0—7.914, Budimpešta 0—9.9237, Curih 1094.1—1097.1 (1095.6), Dunaj 8.0035—8.0335 (8.0185), London 275.76—276.56 (276.16), Newyork 56.82—57.02 (56.92), Pariz 0—222.29, Praga 168.27—169.07 (168.67), Trst 296.66—298.66 (297.66).
Efekti: Investicijsko 0—88, Celjska 158—0, Ljubljanska kreditna 128—0, Kreditni zavor 170—175, Ruše 265—285, Stavbna 56—0, Šešir 105—0.
Lesni trg: Tendence neizpremenjena. Zaključena sta bila dva vagona tramov.

ZAGREBSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.82, Dunaj 801.85, Berlin 13.5525, Budimpešta 9.9237, Milan 297.66, London 276.16, Newyork 56.92, Pariz 222.29, Praga 168.67, Curih 1095.6.
Efekti: Vojna škoda 438.

INOZEMSKA BORZE.
Curih: Beograd 9.1275, Dunaj 73.15, Budimpešta 90.55, Berlin 123.75, Praga 15.39, Milan 27.165, Pariz 20.28, London 25.1975, Newyork 519.40

Vlada tudi sedaj ovira parlamentarno delo

Seja prvega skupščinskega odbora po počitnicah. — Razočarani zemljoradniki. — Minister agrarne reforme se ne zanima za velevažen agrarni problem Dalmacije

— Beograd, 12. septembra. V pripravah za zopetni sestanek ene Narodne skupščine, v kateri so bili ubiti in težko ranjeni hrvatski poslanci, se je vršila danes seja skupščinskega odbora, ki ima razpravljati o zakonskem načrtu glede likvidacije agrarnih odnosov v Dalmaciji. Zemljoradniki, ki so za par obljub predstavljali Narodni skupščini navidezno opozicijo, so doživeli že na tej seji veliko razočaranje. Vlada večina je sicer priznala vsem njihovim predlogom nujnost ter obljubila takojšnji sprejem vseh od njih predlaganih zakonov. Že sam način, kako sedaj vlada rešuje te zakonske predloge, pa dokazuje, da že od vsega začetka ni mislila na izpolnitev danjih obljub. Na današnji seji omenjenega odbora so zemljoradniki dali duska svojemuo ogorčenju nad takim postopanjem, toda to je le še zvonjenje po toči. Da vlada naravnost brisira zemljoradniške predloge, dokazuje že samo dejstvo, da resorni minister ni smatral niti za potrebno, da bi se udeležil seje odbora, ki razpravlja o enem vitajih problemov kmetijske prebivalstva, zlasti pa prebivalstva Dalmacije.

Sejo odbora je otvoril predsednik dr. Sečurov, ki je takoj v začetku sporočil, da se minister agrarne reforme Daka Popović ne more udeležiti seje, ker da je na službenem potovanju. Ker pa se bliža rok, ki ga je postavila Narodna skupščina za rešitev tega zakonskega predloga, naj bi odbor v odsotnosti ministra sprejel predloženi zakonski načrt.

V imenu zemljoradnikov je zahteval besedo posl. Čeda Kokanović, ki je v daljšem govoru ostro gajal postopanje vlade. Naglasil je, da vlada dr. Korošca od danes ni storila še prav ničesar, da bi olajšala obupno stanje, ki vlada v državi. Ministri so popolnoma nesposobni, da bi vršili svoje posle. Le takratni razmeram je pripisoval, da so sploh mogli postati ministri. Govornik zahteva, naj brzojavno pozovejo ministra agrarne reforme Daka Popovića, da se takoj vrne, ker brez njega ni mogoče razpravljati o tem zakonskem načrtu. Minister mora dati razna važna in nujno potrebna pojasnila. Predvsem pa mora natočiti čistega vina, ali je res, da je ena tretjina zemljišča v Dalmaciji že v rokah in v posesti italijanskih državljani in italijanskih optantov.

V svojih nadaljnjih izjavanjih se je Čeda Kokanović dotaknil tudi spremnega pisma ministra agrarne reforme, ki sam naglašja, da bi moral biti ta zakon sprejet pred ratifikacijo nettunskih konvencij. Sedaj je le vprašanje, kdo je izdal interese države, ali minister agrarne reforme, ker ni poskrbel, da bi bil zakon sprejet pravočasno, ali na zunanji minister, ki je forsiral ratifikacijo nettunskih konvencij. Dalje je tudi vpraša-

nje, ali smemo o agrarnem vprašanju v Dalmaciji sploh še svedobno razpravljati in ali nimamo vezanih rok vsled ratifikacije nettunskih konvencij.

V enakem smislu je nato govoril še poslanec Vojta Lazić, ki je tudi vehementno kritiziral odsotnost resornega ministra. Na izvajanja obeh govornikov je nato kratko odgovarjal načelnik v ministrstvu agrarne reforme Turina, ki je med drugim zatrjeval, da je v Dalmaciji »samo« 14.500 ha plodne zemlje v rokah Italijanov. Odsotnost ministra je opravičeval s službenim potovanjem ter naglasil, da sam ne more podati nikakih političnih izjav. Končno je tudi radikal Gijura Janković podal izjavo, da je navzočnost resornega ministra nujno potrebna.

Predsednik dr. Sečurov je skušal brantiti stališče vlade ter poudarjal, da mora biti zakon v smislu sklepa Narodne skupščine sprejet najkasneje do 15. t. m. Poslanec Čeda Kokanović je nato vložil pismeni predlog, v katerem poziva vlado, naj brzojavno pozove ministra Daka Popovića v Beograd, da se udeležijo razprave o dalmatinskem agrarnem zakonu. Predlog je bil po kratki debati z večino glasov sprejet, na kar je bila seja zaključena. Prihodnja bo sklicana pismenim putem, ko se vrne minister.

V vladnih krogih je napraviti ta sklep odbora zelo mnen vtis, ker dokazuje, da je imela prav KDK, ki je opozarjala na to, da Koroščeva vlada ni niti najmanj sposobna za reševanje važnih vprašani in problemov.

Z razdolžitvijo seljakov ne bo nič

Beograd, 12. septembra. Kakor se izve iz poučenih vladnih krogov, je vlada v hudi zadregi glede zakona o razdolžitvi seljakov, ki so ga vložili zemljoradniki na zadnji seji Narodne skupščine in ki mu je vlada priznala nujnost. Sprejetju tega zakona pa se sedaj odločno upira finančni minister, ki navaja zato najtehtnejši argument — prazno državno blagajno. Finančni minister odkrito izjavlja, da ne pomaga vse nič. Skupščina lahko sprejme zakon, ki pa bo ostal le na papirju, ker finančni minister v dogledni dobi ne bo v stanju, da dovoli potrebne kredite. Državna blagajna je prazna in dohodki stalno nazadujejo ter niti ne zadostujejo za kritje tekočih rednih izdatkov. Iz tega razloga doslej tudi še ni bil sklican skupščinski odbor, ki bi imel razpravljati o tem zakonskem načrtu. Vsekakor pa se bo moral sestati še prihodnje dni, da zavzame svoje stališče.

Skoplje : Ljubljana - 120.000 - 45.000

Razlika med podporami, ki jih deli Korošček režim srbijanskim in prečanskim krajem. — Nečuvno brskiranje jubilejne kmetijske razstave v Ljubljani. — Tako je enakopravnost v praksi.

Vse slovensko časopisje, brez razlike strank, je te dni soglasno beležilo facit jesenske razstave v Ljubljani. Velesejem je ostal na višini svojih nalog in pripravil še enkrat prijetno iznenađenje vsem onim krogom, ki jim je do sistematičnega in vztrajnega napredka našega celokupnega gospodarstva.

Le eno vprašanje je ostalo v javnosti nerazčiščeno. To je vprašanje privatne, domače inicijative in pa podpore od strani vlade, odnosno države.

Da je domača iniciativa, da je vodstvo, da so razstavljalci in da je naše občinstvo storilo svojo dolžnost, da so vsi poklicani činitelji vložili ves trud in doprinesli vse potrebne gnotne in moralne žrtve, to je izven dvoma. Kako pa je s podporo centralne oblasti?

Kdo je sedaj v presenečenem položaju ministrskega predsednika, čezava volja je merodajna v ministrskem svetu, kdo odloča o vsem poslovanju ministrstva?

Odgovor na ti dve vprašanji je jasen. SLS je že drugo leto na vladi in danes krmari državo njen vrhovni šef dr. Korošček. Morda bo zadostovalo opozoriti na napihnjene izraze radosti in zmagoslavja v vrstah SLS in zlasti v »Slovincu«, ko je bilo premijerstvo ministrskega sveta položeno v roke prečastitega dr. Koroščka. »Slovenec« je zapisal krilatico o »največjem Slovincu« in neznani pisec je celo pisaril o »neznanski« sreči, ki je z imenovanjem Koroščka za predsednika vlade doletela — Slovence.

To neznansko srečo nam ta mož sedaj vrača s polnimi rokami. Na vseh poljih se cedi med, vsak dan prinaša nove pridobitve za Slovenijo. Krediti za naše domače kulturne, gospodarske in socialne potrebe kar dežejo iz Beograda...

Ali žalo na stran. Resnica je žal ta, da se pod klerikalnim primerstvom gode Sloveniji še hušje krivice in da je zapostavljena Slovenija še večje in brezobzirnejše kakor pod prejšnjimi neklerikalnimi in samoradikalnimi režimi.

Javnosti so te krivice večinoma znane. Za danes omenimo samo poglavje podpiranja razstav, ker je to v zvezi z uvodoma omenjenim vprašanjem, ali je centralna oblast izpolnila svojo dolžnost napram letošnji jesenski razstavi v Ljubljani.

V tem pogledu naj nam služijo naslednji, še neobjavljeni podatki:

Ministrstvo poljedelstva podeljuje razstavam, ki jih prireajo poljedelske in gospodarske ustanove, državno podporo. V to svrhu ima vsako leto v proračunu vnaprej določen pavšalni kredit.

Klerikalci so že drugo leto v vladi, pa bi že bilo umestno, da so do danes izposlovali vsaj to, da se ta pavšalni kredit razdeli po vsakrati in po gospodarski potrebi. Bi vsaj Slovenija ne mogla več biti oškodovana. Tako pa lahko beograjski gospodje pod neprestanim pritiskom srbijanskih hegemonistov mečejo vse te kredite v srbijanske kraje, za Slovence pa ostajajo ostanki...

To se je letos zgodilo tudi s prireditvami ljubljanskega velesejma. Iz omejenega kredita daje ministrstvo podpore in sicer sreskim razstavam po 20.000 do 30.000 dinarjev. To je vsota, ki jo prejema redno in stalno vse neznatne sreske razstave in razstave v Srbiji, nadalje v Bosni in Hercegovini, kjer skrbi dr. Spaho nekoliko vestneje za svoje organizacije in ljudi, ka-

kor pa naši klerikalni gospodje za Slovenijo.

Pravimo, da je 20.000 do 30.000 Din najmanjša redna podpora za sreske razstave. Ali razstave, kakor je bila ona v Skoplu spomladi, dobe mnogo več in skopljanska je prejela nič manj kot 120.000 Din državne podpore! Ljudje, ki so obiskali to razstavo, so enodušno izjavljali, da se niti od daleč ne more primerjati s prireditvami ljubljanskega velesejma, da ostanemo pri svojih domačih prireditvah. Vrhutega je skopljanska razstava, kakor znano, preko noči prejela 75% popust na železnice.

Ker je sedaj na vladi SLS in ima premijerstvo vlade v svojih rokah celo njen šef, dr. Korošček, bi človek pričakoval, da dobi z ozirom na precedenčni slučaj skopljanske razstave naša jesenska razstava, naša jubilejna razstava Kmetijske družbe, ki je proslavila nič manj kot svoje 160. rojstno leto, temu primerno državno podporo, recimo kakih 200.000 Din. Saj smo bili prejšnja leta itak dovolj oškodovani in prikrajšani.

Da bo sramota ravno v obratnem razmerju s srečo, ki je doletela slovenski narod z imenovanjem dr. Koroščka za predsednika vlade, pa razstava Kmetijske družbe ni prejela niti polovice podpore skopljanske razstave. Ministrstvo, oziroma vlada ji je milostno vrgla borih 45.000 Din. Kot rečeno prejema sreske razstave v Srbiji po 30.000 Din, jubilejna razstava Kmetijske družbe, ki deluje na teritoriji najmanj dvajsetih srbijanskih srezov, pa je prejela milostno drobtinico 45.000 Din! In še ta podpora ni bila nakazana neposredno Kmetijski družbi, temveč ljubljanskemu velesejmu.

Križev pot našega velesejma, prednc je njegova jesenska prireditev, dosegla vozno olajšavo, je tudi znan. Srbijanske razstave dosegajo z lahkoto 75% olajšave, ljubljanski velesejem pa se mora mesece in mesece tepsti, da si pribori običajno olajšavo. kakršno imajo malone vsa društva.

Ce pa že državna oblast ni hotela podpreti ljubljanske prireditve tako, kakor sipa dobrote na srbijanske prireditve, potem naj bi bila vsaj moralno pokazala dobro voljo in poslala svoje zastopnike v Ljubljano. Naj bi nas bila vsaj bodrila z lepimi besedami, z novimi objubljanji. Toda tudi tega najskromnejšega izraza simpatije in dobrohotnosti napram ljubljanski prireditvi ni zmogla vlada, ki ima za predsednika »največjega Slovence«!

Pač pa je vse, kar nam je poklonila centralna oblast, v imenu pozornosti in naklonjenosti brzojavni pozdrav iz ministrstva poljedelstva, ki pa je nastal na ta način, da se je zaradi sramu nad brezprimernim zastopavljačim postopanjem dr. Koroščkove vlade zbralo 6 načelnikov iz tega ministrstva in odposlalo brzojavni pozdrav ljubljanski razstavi. Brzojavka je obstojala iz 36 besedi in vsak načelnik je dal iz svojega žepa po 3 Din, da je bil poravnani račun tega pozdrava iz privatnega žepa.

Tako postopa Beograd, tako ravna režim, ki mu načeluje zastopnik SLS, z najpomembnejšo gospodarsko ustanovo Slovenije.

Ce si predložimo vse to, ne najdemo drugega izraza v odgovor na tako nečuvno početje, kakor ga rabi naš priprosti človek, kadar opade pravična jeza nad moralnim in javnim škandalom, da pljune in reče: »Fejl«.

imela službo in mu tu pa tam plačala za vino. Ko je pa Vrančičeva izgubila službo in ni imela več denarja, jo je zastopil tudi prijatelj. To je sobarico tako potro, da si je hotela prerezati žile na desni roki. Vzela je velik kuhinjski nož in si prerezala samo kožo na roki. V bolnici so ji nudili zdravniško pomoč.

Iz Subotice poročajo o srečnem dobiču 30milijonskega premoženja, policijskem kapetanu Prodanoviču, Nedavno smo poročali o srečni dedinji Ivki Ciganoviči, ki je podedovala veliko premoženje po svojem očetu v Ameriki. Ista sreča je doletela sedaj subotičkega kapetana Prodanoviča, ki je podedoval okoli 30 milijonov dolarjev. Te dni je Prodanovič odpotoval v Rumunijo v Arad, kjer bo uredil formalnosti za prevzem ogromne dedščine. Nato se vrne kot najbogatejši Subotičan in nemara tudi kot najbogatejši Jugosloven. Kapetan Prodanovič je podedoval veliko premoženje po svojem bližnjem sorodniku farmerju Gjorgju Prodanoviču, ki je umrl že pred tremi leti v Ameriki v državi Oregon. Prodanovič je bil lastnik ogromnega kompleksa zemlje, gozdov in poljedelskih strojev. Velike vsote je imel tudi naložene v raznih bančnih zavodih. Njegovo premoženje cenijo na 30 milijonov dolarjev, kar znaša v naši valuti okoli 1 milijardo 700 milijonov dinarjev. Ameriške oblasti niso mogle najti farmerjevih naslednikov. Zato so vnovič veliko farmerjevo posestvo in denar naložile v neki banki. Ameriško zunanje ministrstvo je slednjič obvestilo naše zunanje ministrstvo, ki je našlo dediča v osebi policijskega kapetana Mladena Prodanoviča iz Subotice in njegovega brata Julija Prodanoviča, bančnega uradnika iz Temšvara.

Pred dnevi smo poročali o tajinstvenem umoru nekega neznanega mladčnika na Avali pri Beogradu. Sedaj je ta umor pojasnjen. Policija je ugotovila identiteto umorjenega mladčnika in morilca. Zanimivo je, da je policija našla morilca samo s pomočjo dveh imen, ki sta bili napisani z okorno roko v beležnici, katero so našli pri umorjencu. Kakor smo že poročali, je mladčnikovo truplo našel neki seljak, ki je pregledoval svojo koruzo. Truplo je ležalo na njivi, ki je last posestnika Ačimoviča iz Belega potoka. Pokrito je bilo deloma s koruzo. Mladenič je bil oblečen v ponošeno delavsko obleko. Bil je bos in kraj njega je ležalo par raztrganih čevljev. Na glavi je imel globoko rano, ki mu jo je morilec zadal s topim orodjem. Po sledovih krvi je bilo videti, da je bil mladenič umorjen na kraju, kjer so ga našli. V beležnici so našli napisani dve imeni, in sicer Bogdan Zrilič in Pero Kresalo. Na drugi strani sta pa bili imeni Peter in Marko. Policija je poizvedovala pri delavcih, ki so poslani na Avali in v okolici, kajti jasno je bilo, da je bil umorjenec zaposlen pri kakem podjetju v tem kraju ali pa je iskal službe. Vendar tu policija ni imela sreče. Zato je razširila preiskavo na beograjska predmestja. V neki delavnici v predmestju so našli delavca, ki se piše Bogdan Zrilič. Ta je izpovedal, da pozna Pera Kresalo, drugega pa ni mogel izpovedati. Po rokopisu so tudi ugotovili, da je Zrilič sam napisal obe imeni v mladčnikovo beležnico. Policija je slednjič iztaknila delavnico, kjer je bil Kresalo zaposlen. Toda gospodar delavnice je izjavil, da je Kresalo pred meseci zapustil delavnico in izginil neznan kam ter pustil celo svojo poselsko knjižico v delavnici. Neki delavec je pa povedal, da je videl Kresalo na delu pri gradnji neke hiše blizu Aleksandrove ulice. Policija je našla to hišo in poizvedela po Peru Kresalu. Neki delavec, ki je ravno mešal malto, je na vprašanje, ali pozna Kresalo, odgovoril v veliki zadregi, da ga ne pozna. Policiji se je mladi delavec zdel sumljiv in po dolgem zasliševanju je moral priznati, da je morilec Pera Kresalo in da se piše Ahmed Pajič, rodno iz Bosne. Z umorjenim Petrom sta bila dobra prijatelja. Skupaj sta delala, spala in se zabavala. V soboto je Peter dobil 200 Din kot tedenski zaslužek. V ponedeljek je prišel Ahmed pozno na delo, Petra pa sploh ni bilo. Na vprašanje, kje je Pero, je Ahmed odgovoril, da ne ve in da je najbrž odšel domov v Bosno. Ahmed je imel nove hlače in novo srajko, kar se je zdelo delavcem čudno. Tudi ni hotel povedati, kje je kupil novo obleko in kako mu je dal denar. Ahmed je rad čel kriminalne romane in gledal kriminalne in pustolovske filme. V njegovem žepu so našli več vstopnic nekega beograjskega kina.

Gjurič je bil namreč sprt s svojim sorodnikom Marjanom Božanovičem iz Novega sela. Da bi se osvetil nad osvraženim sorodnikom, je gospodar pregovoril svojega slugo, naj zažge sorodnikovo hišo. Zato ta dejanje mu je obljubil veliko nagrado. Dasovič je na to pristal in neke mrzle decembarske noči 1. 1922. je nastal požar v hiši Marjana Božanoviča. Hiša je pogorela do tal. Sluga se je vrnil v nekaj kilometrov oddaljene Njemce in z gospodarjem sta opazovala z radostjo, kako plameni uničujejo Božanovičevo premoženje. Gjurič je pa lani nenadoma umrl in ker ga je pekla vest, je pred smrtjo nekemu sosedu zaupal, ter mu povedal, da je njegov sluga zažgal hišo na njegovo prigovarjanje. Sosed je o tem obvestil orožnike, ki so Dasoviča takoj aretirali. Sluga je priznal, da je bil on požigalec Božanovičeve hiše. Orožniki so ga izročili sodišču v Vinkovcih.

Včeraj popoldne si je hotela končati življenje soproga kovača, Marija Belovič iz Zagreba. Z možem se je prepirala in po prepiru je izpila manjšo množino ocetne kisline. Mož je poklical rešilni avto, preden je pa prispel avto pred hišo, se je žena že zavedala in pobegnila iz hiše. Uslužbenci rešilne postaje so jo nekaj časa iskali, toda brez uspeha. Slednjič so jo prepuštili usodi. Med tem je njen mož neprestano posval pobeglo ženo in opravljal svoj posel naprej, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo. — Zagrebška kronika je včeraj beležila še drug poskus samomora. Življenja se je naveličala tudi Marija Vrančič, sobarica brez službe. Imela je prijatelja, ki ji je bil zvest, dokler je

Boj draginji

Vsled pritožb radi razmer na ljubljanskem trgu in pa ker so v zadnjem času precej izdatno padle cene žitnih izdelkov ter živini, je mestna občina ljubljanska po svojem županu sklicala tržno anketo, na kateri so se doleži v dveh sejah razmotrivala vsa tozadevna vprašanja. Delo ankete še ni zaključeno in se bo nadaljevalo. Viden uspeh iste pa je že sedaj dokazan v toliko, da so znižali mesarji in peki cene mesu in kruhu ter da so se tudi gostilničarji začeli posvetovati glede revizije cen v svojih obratih.

Dasi je to delo očitno hvalevredno, pa je socialistična stranka izrabila to okolnost v naravnost nedostojno agitacijo, ker je danes raztrosila po ljubljani letake, v katerih trdi, da je mestna občina, oziroma sedanji občinski svet podpiral draginjo in tudi velikemu županu poslal poročilo, v katerem zagovarja dosežane cene ter očita javnim nameščencem zapravljjanje. Dotični gospod, ki je prisostvoval anketi, je namreč priobčil nek koncept mestnega uradnika, ki je bil od ankete zavrnjen z zasmehom, kot oficijelno poročilo mestnega magistrata. — Ugotavljamo, da veliki župan ni dobil nobenega tekega odgovora, kot ga navaja letak. Vsa agitacija kaže nerazumljivo neobjektivnost zastopnika omenjene stranke v občinskem svetu, ki izrablja celo tako resno akcijo, kakor je protidraginjska anketa, za svojo partizansko agitacijo.

Prosveta

Pred začetkom gledališke sezone

Priprave za začetek gledališke sezone se bližajo koncu. Kakor lani, tako bo otvorila letos drama in sicer s Shakespearjevo žalostno »Romeo in Julija« v Cankarjevem prevodu in v režiji prof. Šesta. To znamenito delo, ki se vzdržuje stalno na sporedu večjih in manjših odrov vsega sveta, uživa povsod skoro isto priljubljenost kakor »Hamlet«. Snov — potomec dveh sovražnikov rodbin se ljubita, zaradi sovraštva starišev in sorodnikov žalostno umre, se šele nad mrtvim truplom oboje hiši spravila — je obravnavana v različnih literaturah v najrazličnejših oblikah, vendar nikjer ne s tako genjalnostjo, poetičnim zanosom in neposredno tragiko kakor prav v tem mladostnem delu velikega dramatika.

Druga letošnja premijera bo Cankarjevo »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, ki je že pred leti doživelo v eni sezoni enajst povišev. Ta farsa, v kateri nam opisuje pisatelj z brezprimerno jedrnatostjo in pogojenostjo vsjo zanikro, umazano in pohujšano rodoljubarsko sodrgo šentflorjanske doline v razmerju do umetnika in do umetnosti, je redovno Cankarjevo najpopolnejše in tudi odersko najufinkovitejše dramatično delo. Igro režira g. Milan Skrbinšek.

Kot tretja novost pa pride na vrsto prekrasna, po kitajskem izvoru predelana. Klubudova dramatična povest »Krog s kredo« Zalostna zgodba nedolžne deklice Haitang, ki jo siromašna mati proda v javno žanjico, kjer se zalubi v njo sam kitajski cesarjevič, odkoder pa jo odkupi bogat mandarin, dokler se končno po najtežjih preizkušnjah in po spletkah mandarinove prve in ljubosumne žene vendarle ne združi z ljubljanim cesarjevičem, ter tako navsezadnje zmaga pravico in ljubezen nad krivico in sovraštvom — ta zgodba, polna dejanja in slikovitih prizorov, tehnično sijajno zgrajena in pisana v krasnem pesniškem jeziku (slovenski prevod je Zupančičev) je uživala na vseh odrih, koder so jo vpriporili navdušeno zanimanje in priznanje. Režijo ima g. Ciril Debevec, dekoracije za vse tri komade je izdelal g. Skrušny ml.

Interesente za ljubljanske gledališke abonma opozarjamo, da se zaključijo prijave za abonma v soboto, dne 15. tm. Trenutno se sprejemajo prijave še za red C in D ter premierski abonma. Reda A in B sta polno zasedena. Ker se nam obeta v resnici dobra gledališka sezona z izvrstnimi močmi in izredno zanimivim repertoarjem vabimo vse zainteresente k podpisu gledališkega abonmaja. Pripominjamo tudi, da so cone posameznim sedežem in ložam nižje kakor pa so bile lasko sezono. Prijave se sprejemajo dnevno od 9.—12. in od 3. do 5. ure popoldne v dramskem gledališču.

Otvoritev gledališke sezone 1928-29 v ljubljanskem Narodnem gledališču. Ljubljanska drama začne novo sezono v soboto dne 22. tm. z Shakespearjevim delom »Romeo in Julija«. Operna sezona pa se otvori takoj, kakor hitro bodo končane preureditve na odru opernega gledališča, kar bo po vsem pričakovanju v prvi polovici meseca oktobra.

Ponovno opozarjamo na instrumentalni pouk v šoli Glasbene Maticice in v tukajšnjem konservatoriju. Poučujejo se vsi orkestrski instrumenti, kakor čelo, kontrabas, flauta, oboa, klarinet, trobenta, pozavna in rog. Prav posebno pa še opozarjamo na pouk čela, ki je poverjen izvrstnemu pedagogu prof. Emeriku Beranu, ki se lahko ponaša z izredno lepimi doseženimi uspehi pri svojih gojencih. Pouk za posamezne instrumente stane mesečno 90 Din. Gojenci so pa obvezani, da obiskujejo tudi klavir in teoretične predmete kot stranske predmete. Prijave sprejema pisarna šole in konservatorija.

Slovenska narodna koračnica št. 1 za klavir — sestavlja Josip Pavčič po najpriljubnejših slovenskih motivih — je izšla. Naroča se v Matici knjižarni, cena klavirskemu izveščku po 6 Din. Ravnotam se sprejemajo tudi naročila za prepis orkestralnih glasov za salonski orkester ob navedbi za vsako zasedbo.

UGANKA.

— Marička, ali veš, kdo je povsod navzoč, pa ga nikjer ni videti? — Štorklja.

V KOLODVORSKI RESTAVRACIJI. Natakari: Zakaj ste mi prinesli tako majhno porcijo? Sosedova porcija je dvakrat večja.

— Zato, ker odhaja vaš vlak deset minut prej.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Sreda, 12. septembra 1928; katorličani: Ime Marijino; pravoslavni: 30. avgusta, Slaven.

DANASNJE PRIREDITVE.

Kino Ideal: »Samotno orelo«.

Kino Matica: »V vrtincu ljubavi«.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Piccoli, Dunajska cesta, Bakarčič, Sv. Jakoba trg.

Za sv. Antona

Pepe iz uredništva je oni dan po obedu pospeševal prebavo in sanjal fantastične sanje o enakopravnosti jugoslovanskega rodu. Kar je pozvonilo — cin, cin, drin. Pepe nima prijateljev, ki bi ga motili pri prebavi in misleč, da je prišel kak brat iz južnih krajev povpraševal po stari obleki, je odprl vrata. A glej spakal! Mož v kuti mu je posmolil pod nos bukvice, rekoč:

— Milodari za sv. Antona. Dajte, vsaj nekaj dinarčkov priložite, pa bo sv. Anton tudi vaš priprošnik v nebesih.

Pepe je pomislil in sklenil, da se je mož v kuti zmotil. Sv. Anton je patron starih devic in samcev, a Pepe se že davno ne prištevja med nje. Pepe zategadelj ni priložil dinarčkov in mož v kuti je odšel. Predno so se mu zaprla vrata pred nosom, je še zagodrnjal: »Ste pač tudi vi od tiste stranke!«

Zmotil pa se ni mož v kuti, marveč Pepe. Naknadno se je spomnil, da zidajo v Šiški sv. Antonu lep hram in da bi bila njegova dolžnost priložiti nekaj dinarčkov, da ne bo zvon bingljaj na tramovju nedozidanega zvonika. Pepe meni, da so nam nove cerkve sploh jako potrebne, kajti imamo stanovanjskih hiš že preveč in denarja takisto. Hribički in dolince pa še niso zasedene, niti v okolici slovenske prestolnice. Imamo še Šišenski in Drenikov vrh, Golovec, Drenov grič, Rožno in Kravjo dolino, Kurjo vas, Suhi bajer, Pasji brod in Špico, a vse to brez cerkva. Imamo pa tudi svetnice in svetnike, ki bi nam posiljali iz nebeskega kraljestva odpustke, če bi jim zgradili cerkve. Postavim Kordulo, Blagoto, Vitačo, Durnjo, Kunigundo, Sidorijo, Grlico, Hrano ali Korbinjano, Nikazija, Petra Alka, Ivana Kancija, Frumencija, Jozafata, Jezdimirja, Ivana od Boga in še druge nebeske priprošnike, ki bi jih kazalo spraviti pod cerkveno streho, da ne bo kdo mislil, da Kranjci nismo prvi za bikom.

Gospodarstvo

Naša trgovina s češkoslovaško

Prejeli smo »Mesečni pregled zunanje trgovine češkoslovaške republike« za julij 1928, iz katerega posnemamo važnejše statistične podatke o češkoslovaškem uvozu iz Jugoslavije in izvozu v Jugoslavijo.

Češkoslovaška je uvozila iz Jugoslavije v juliju 27.498 ton in 5595 komadov blaga v vrednosti 29.739.000 Kč. Od 1. januarja do 31. julija je uvozila 137.396 ton in 55.191 komadov blaga v vrednosti 198.472.200 Kč. V juliju je uvozila iz naše države največ živilskih proizvodov in sicer 7.802.000 Kč, na drugem mestu je živa in zaklana živina v vrednosti 7.043.000, na tretjem mineralije v vrednosti 2.842.000, na četrtem kemično pomožne snovi in kemični proizvodi v vrednosti 2.445.000, na petem in šestem tobak in les v vrednosti 1.496.000, na sedmem sadje in sočivje v vrednosti 1.263.000 itd.

Mnogo večji je pa bil izvoz Češkoslovaške v Jugoslavijo. V juliju je znašal 19.623 ton in 38.562 komadov v vrednosti 69.699.000 Kč, od 1. januarja do 31. julija pa 89.764.000 ton in 210.108 komadov v vrednosti 491.507.000 Kč. V juliju je izvozila Češkoslovaška v našo državo največ bombaža in bombaževinastih izdel. In sicer za 19.777.000 Kč na drugem mestu je volna in volneni izdelki v vrednosti 10.664.000, na tretjem železo in železovina v vrednosti 9.795.000, na četrtem stroji, aparati in sestavni deli v vrednosti 6.079.000, na petem lan, konoplja, juta in druge industrijske rastline v vrednosti 4.034.000, na šestem sladkor v vrednosti 3.108.000, na sedmem steklo in stekleni izdelki v vrednosti 2.749.000, na osmem usnje in usnjeni izdelki v vrednosti 2.540.000 Kč itd.

—g Dobave. Gradbeni oddelek direktorije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. septembra ponudbe glede dobave 200 kg mizarskega kleja in 1500 kg steklarskega kleja ter glede dobave 4000 škatljic žvrgalce. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem oddelku). Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 17. septembra ponudbe glede dobave 40.000 kg portland-cementa. — Delavnica direktorije državnih železnic v Mariboru sprejema do 22. in 24. septembra ponudbe glede dobave cementnih cevi. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani).

Snor

— Sekcija Z. N. S. — Sodniški kandidati se opozarjamo, da se v tečaju zopet prične s predavanjem v petek 14. t. m. ob 8 (kavarna Evropa, posebna soba). Vodja tečaja bo proti znesku Din 15 razdelil pravila. Seja upravnega odbora za delegiranje dne 13. 8. ob 20. — Tajnik.

— Hazena. V nedeljo dne 23. tm. gostuje v Ljubljani v prijateljski tekmi z ASK Primorjem SK Concordija iz Zagreba. Nudila se nam bo prilika, da presojamo sami, če zasluži SK Concordija še nadalje mesto državnega prvaka, ki mu ga dosedaj še nihče ni resno ogrožal. Tekma bo na igrišču Atene.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Zločinski orožnik. — Po šestih letih odkrit zločin. — Dva samomorilna kandidata. — Ogromna dedščina kapitana Prodanoviča. — Umor na Avali pojasnjen

Iz Ogulina poročajo o zločinu, ki ga je izvršil neki orožnik v vasi Sinjac pri Otočcu. Orožnik Mate Matičević je opravljal službo s svojim tovarišem orožnikom Vučancem pri Sinjcu. Oba sta nadzorovala gašenje velikega gozda v tem kraju, ki gori že delj časa. Ko se je zmrčilo, sta orožnika odšla k počitku vsak v svojo stran. Ko sta se drugo jutro sestala, je med njima nastal prepri. Starejši orožnik Vučanec se je tako razburil, da je potegnil samokres in petkrat ustrelil na svojega tovariša ter ga nato še dvakrat zabodel z bajonetom. Takoj po zločinu se je Vučanec sam javil oblastim, ki so ga zaprle. Na kraj umora je odšla komisija, ki je našla orožnika še živega in mu nudila prvo pomoč. Težko ranjenega orožnika so odpeljali na najbližjo postajo v Vrhovine in odtod z nočnim vlakom v Ogulin v bolnico. Orožnik je bil pri zavesti do predzadnje postaje pri Ogulinu. Celu nekaj cigaret je popušil med potjo. Naenkrat mu je pa postalo slabo in pred prihodom na postajo v Ogulin je umrl.

V selu Njemcih pri Vinkovcih živi že več let mirno in neopačeno s svojo ženo in otroci 47letni kmetovalec Mato Dasovič. Nekega dne se je pa v njegovi hiši pojavil orožnik in ga aretirati ter ga odvedel v zapore vinkovskega sodišča. V vasi je nastalo razburjenje, kajti nihče ni vedel, zakaj je bil mirni in pošten kmetovalec aretirani. Pred letom dni je bil Mato Dasovič sluga pri pokojnem posestniku iz Njemcev Antonu Gjuriču. Gospodar in sluga sta si zaupala vse važnejše stvari in nekoč je Gjurič to zaupanje izrazil. Pokojni

Gjurič je bil namreč sprt s svojim sorodnikom Marjanom Božanovičem iz Novega sela. Da bi se osvetil nad osvraženim sorodnikom, je gospodar pregovoril svojega slugo, naj zažge sorodnikovo hišo. Zato ta dejanje mu je obljubil veliko nagrado. Dasovič je na to pristal in neke mrzle decembarske noči 1. 1922. je nastal požar v hiši Marjana Božanoviča. Hiša je pogorela do tal. Sluga se je vrnil v nekaj kilometrov oddaljene Njemce in z gospodarjem sta opazovala z radostjo, kako plameni uničujejo Božanovičevo premoženje. Gjurič je pa lani nenadoma umrl in ker ga je pekla vest, je pred smrtjo nekemu sosedu zaupal, ter mu povedal, da je njegov sluga zažgal hišo na njegovo prigovarjanje. Sosed je o tem obvestil orožnike, ki so Dasoviča takoj aretirali. Sluga je priznal, da je bil on požigalec Božanovičeve hiše. Orožniki so ga izročili sodišču v Vinkovcih.

Včeraj popoldne si je hotela končati življenje soproga kovača, Marija Belovič iz Zagreba. Z možem se je prepirala in po prepiru je izpila manjšo množino ocetne kisline. Mož je poklical rešilni avto, preden je pa prispel avto pred hišo, se je žena že zavedala in pobegnila iz hiše. Uslužbenci rešilne postaje so jo nekaj časa iskali, toda brez uspeha. Slednjič so jo prepuštili usodi. Med tem je njen mož neprestano posval pobeglo ženo in opravljal svoj posel naprej, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo. — Zagrebška kronika je včeraj beležila še drug poskus samomora. Življenja se je naveličala tudi Marija Vrančič, sobarica brez službe. Imela je prijatelja, ki ji je bil zvest, dokler je

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Kalvarija

Do sedaj največja gledališka predstava na prostem. Matičičeva bojna igra se na splošno zahtevno ponovi dne 15. in 16. septembra, vsakokrat ob 8. uri zvečer, na Kodeljevem. Predprodaja vstopnic pri »Orient«, Dunajska cesta 14.

Dnevne vesti.

— Iz diplomatske službe. Za legacijskega tajnika pri našem poslanstvu v Pragi je imenovan Gjorgije Gjurčič.

— Tujski promet na Jadranu. Zadnje dni se je tujski promet na Jadranu zopet povečal. Vlaki, ki prihajajo na Sušak, so nabito polni. Mnogi tujci morajo ostati en dan na Dunaju, ker v vagonih ni prostora. Tudi parniki, ki vozijo s Sušaka proti Rabu in v južno Dalmacijo so vedno nabito polni. Ob tem času se nikoli ni bilo tako živahnega tujkega prometa, kakor letos. V inozemstvu je opažati veliko zanimanje za jesensko sezono v naših letoviščih. Zato je pričakovati, da bo uspeh letošnje tujko-prometne sezone zadovoljiv, dasi je bilo čez poletje manj tujcev, kakor lani.

— Osebnosti v pošti. Premesneče po pt. uradnice: A. Negovetič iz Zg. Kunčate v Rogaško Slatino, A. Antrata iz Dobrne v Vojnik, Fr. Turk iz Loke pri Zidanem mostu v Celje, O. Senica iz Šoštanja v Račje, M. Kališnik iz Mežice v Novo mesto, K. Flisch iz Zagorja ob Savi v Rimske Toplice, E. Kerenčin iz Zalca v Celje in A. Šafarič iz Ptuj v Hrastnik. Uradnica M. Bergant v Kranju je odpovedala službo.

— Quod licet Jovi. V zadevi umora Egidija Perica je bila naša policija zelo rezervirana in je novinarjem na vsa vprašanja glede preiskave dosledno odgovarjala, da jim ne more dati nobenih informacij, ker bi ne bilo v interese preiskave, če bi prišle podrobnosti v javnost. Policija ima pravico in tudi dolžnost voditi preiskavo v tako težkih zadevah tajno in zato smo se morali zadovoljiti z izjavo njenih organov, da nam podrobnosti informacij o umoru Egidija Perica in vsega, kar je s tem v zvezi, ne more dati, dokler preiskava ne bo zaključena. Toda zgodilo se je čudo, da je namreč ista policija, ki je tako dosledno odklanjala novinarjem podrobne informacije, dala na razpolago uradništvu »Slovenca« ves material, kar ga je doslej zbrala v tej zadevi. Drugače si namreč ne moremo misliti, da bi prišlo »Slovenec« uradništvu do podrobnosti te afe, ki jih priobčuje danes na celi strani. Zdi se nam, da je krenila naša policija v tem primeru na napačno pot. Pendrek je sicer v Koroščevi roki vsemogočen, vendar pa moramo pribiti žalostno dejstvo, da niti policija ni več nepristranska in da daje Koroščevemu glasilo na razpolago informacije, ki jih drugim odklanja.

— Otvoritev druge proge med Beogradom in Zagrebom odgodena. Prometno ministrstvo je nameravalo v ponedeljek otvoriti na drugi progi med Beogradom in Zagrebom tovorni promet. Zjutraj je krenil iz Beograda poseben vlak s komisijo in strokovnjaki generalne direkcije državnih železnic. Komisija je pa ugotovila na novem tiru nekatere defekte in zato je bila otvoritev odgodena.

— Naš letalski rekord. Zrakoplovni major Dušan Radović, komandant I. zrakoplovne polke, je preletel z znanim letalcem kapitanom Sondermajerjem 1377 km dolgo progo v 6 urah 18 minutah in dosegel povprečno hitrost 219 km na uro. Letelca sta z areoplanom tipa Breguet XIX z motorjem Loraine 450 HP in sta dosegla neprimerno večjo hitrost nego francoski letalci z enakim areoplanom in motorjem.

— Loterija jugoslovenske Matice. Številke, ki so zadele motorino kolo in 20 navadnih koles, smo že objavili. Elektrone svetilke za kolesa so zadele številke: 9209, 11.551, 12.135, 12.423, 13.189, 13.362, 13.366, 13.497, 15.599, 17.040, 20.408, 20.840, 24.499, 24.647, 24.648, 26.340, 27.209, 28.578, 29.335; karbidne svetilke za kolesa so zadele številke: 383, 1357, 3732, 5394, 5410, 7281, 8954, 9803, 12.611, 13.285, 13.364, 13.571, 15.300, 16.566, 17.304, 18.754, 20.092, 20.164, 21.874, 23.008, 25.403, 27.206, 27.207, 27.498, 29.155; gumijeve plašče za kolesa so zadele številke: 3, 2333, 2959, 3563, 3989, 3990, 4031, 4103, 4104, 4105, 5351, 6028, 6371, 6504, 6505, 8000, 8225, 8226, 8227, 8228, 8316, 8510, 8932, 13.697, 14.545, 18.998, 19.336, 19.861, 21.997, 22.089, 23.600, 23.601, 23.592, 24.392, 24.393, 24.394, 24.478, 24.480, 25.508, 25.509, 26.521, 27.028, 27.211, 27.212, 27.213, 27.667, 28.039, 29.053, 29.341, 29.537. — Nadaljeje številke objavimo v prihodnji številki našega lista. Oni, ki so zadeli kak dobiček, naj pošljejo svoje srečke v priporočenem pismu jugoslovenski Matici v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 7/II. in naj obenem javijo naslov, na katerega naj se jim pošlje dobiček.

— Dramski tečaj Zveze kulturnih društev se bo pričel 2. oktobra. Predavanja se bodo vršila vsak torek ob večernih urah (od pol 8. do 10.) in bodo obsegala vse teme spadajoče v stroko gledališke umetnosti poleg praktičnih vaj, nastopov, deklaracij itd. Priglasje sprejema ZKD od 15. t. m. dalje med 16. in 18. uro v tajništvo, Kazina, II. nadstropje, levo. Priglasje se lahko tudi pisnim putem. Mesečni prispevek za krije šolnine in stroškov bo znašal 20 Din, plačljivih v začetku vsakega meseca.

— Zdravniško mnenje o zdravljenju g. Poljšaka. Danes se v Mariboru ponovno sestane zdravniška komisija, ki je proučevala način Poljšakovega zdravljenja. Komisija bo končnovaljivo izrekla svojo sodbo in podala svoje mnenje.

— Razstava sodobne kulture v Brnu (ČSR). Posetniki razstave sodobne kulture v Brnu se opozarjajo, da je generalna direkcija državnih železnic dovolila 50% popusta pri povratku z omenjene razstave v

dobi do 21. septembra 1928 za vse vlake, razen S. O. E. Na češkoslovaških železnicah velja za posetnike popust 33% za potovanje v Brno in nazaj.

— Prvi maturanti in absolventi idrijske realke iz leta 1908 se povodom jubilejne mature snidemo v soboto dne 15. t. m. ob 7. uri zvečer v salonu znane gostilne pri Nacetu na Kette - Murnovi cesti na prijateljski sestanek. Udeležite se ga vsi! Vabljeni so vsi naši gg. profesorji, pa tudi splošno dijaški idrijske realke. To vabilo naj zadostuje, ker ne vemo naslovov. Samo svojo udeležbo nam javite! — Zorko Prelovcec, Dolfi Lapa in e. Tone Kós (Prešernova 8).

— Vreme. Včeraj proti večeru se je začelo na severu in severozapadu oblačiti in ponoči je močno bliskalo. Barometer je kazal včeraj že 761 mm in danes zjutraj je bilo nebo tako oblačno, da se je zdelo, da doblimo dež. Toda barometer je danes zopet poskočil in dežja najbrž še ne bo. Pač pa se utegne vreme poslabšati v petek ob mrazu. Včeraj je bilo oblačno v Ljubljani, Zagrebu in Dubrovniku, drugod pa jasno. V južnih krajih imajo še vedno občutno vročino. V Splitu je bilo včeraj 35, v Beogradu 34,4, v Skoplju 32, v Zagrebu in Dubrovniku 31, v Mariboru 29, v Ljubljani 27,3 stopinj. Danes zjutraj je kazal barometer v Ljubljani 764 mm, temperatura je znašala 18 stopinj.

— Udeležence velike skupščine »Družbe sv. Cirila in Metoda, ki se vrši v Novem mestu 16. t. m. je dovoljena polovična vožnja od 14.—18. Za skupni obed se je priglasiti ž. C. M. podružnici v Novem mestu do 13. t. m.

— Pri letni prebavi železnice in črvenem katarju, črvenih oteklinah, nagnenju k vnetju slepiča Vam povzroča naravna grenčica »Franz Josef« lahko prebavo brez vsakih bolečin. Preizkušnje na klinikah trde, da je grenčica »Franz Josef« najboljši in najučinkovitejši odvajalni sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

— Fotoaparate kupite najbolje pri Fr. P. Zajec, optik, Ljubljana, Stari trg 9. 53-T

— Aretacija nevarnega lopova. Dne 27. avgusta je orožniška postaja v Laškem prišla nekega postopača, ki se je izdajal za Karla Dürfelda. Orožniki so namreč domnevali, da je izvršil več tatvin in vlovov v okolici Laškega. Izdajal se je tudi za Josipa Kunška. Zato so orožniki zelo dvomili, da je identičen s Karlom Dürfeldom in orožniška postaja se je obrnila na ljubljansko policijsko direkcijo na pomoč, češ, naj potom daktiloskopije ugotovi, če je potepuh res Dürfeld. Ljubljanska policija pa je dognala, da je lopov identičen z Josipom Kolencem, ki je 17. julija pobežnil z dela iz zaporov Stare Gradške. Beg se mu je posrečil na ta način, da je skočil v Dravo in jo srečno preplaval, čeprav so pazniki streljali za njim. Nato se je nekaj časa klatil po Sloveniji in svojo kazensko obleko zamenjal za civilno, ki jo je priberal. Vrnil se je v Ljubljano, kjer je našel svojega bivšega prijatelja Karla Dürfelda. Ta mu je posodil poselske knjižice, s katerimi je začel Kolenc beračiti po mestu. To mu pa očitno ni zadostovalo, kajti nekega lepega dne je ubral na štajerski, kjer se je delj časa preživljal s tatvinami in sicer vse dotlej, dokler ga niso prijeli orožniki. Kolenc je nevaren lopov in je bil radi tatvin že enajstkrat kaznovan.

Najcenejši nakup vseh šolskih potrebščin in šolskih knjig
M. Tičar Ljubljana

Iz Ljubljane

— Iz Ljubljane pri veliki železniški nesreči na Češkoslovaškem. Med potniki, ki so se vozili v ponesrečenem brzovlaku pri Breclavi na Češkoslovaškem, je bil tudi Ljubljanečan g. J. Horvat, šef tvrdke z barvami in laki Horvat & Co, Dunajska cesta št. 1. G. Horvat je po čudnem naključju ušel smrti s tem, da je skočil iz brzovlaka. Takoj po nesreči je tudi telefonično in brzojavno obvestil svojo soprogo, da se mu ni pripetilo nič hudega in je dobil samo manjše preske po telesu. Nocoj se g. Horvat vrne z Dunaja v Ljubljano.

— Iz Novi most čez Gluščico na Tržaški cesti je domala dovršen. Te dni so pokrili betonski obok z 2 cm debelo asfaltno plastjo in na to vozijo zdaj gramoz in ga planirajo. S tem delom bodo v par dneh gotovi in čez kake tri tedne bo most izročen v porabo, kar vozniki in šoferji že komaj čakajo. Most je solidno delo, ima čedni ograji, samo hodnika sta spričo živahnega osebnega prometa vsakako preozka ter ne ustrezata svoji nameni.

— Iz Zveza državnih nameščencev za Slovenijo je odprla svojo pisarnico v Franciškanski ulici št. 6, I. nadstropje. Uraduje se vsak dan izvenredno sobote, nedelje in praznike od 17. do 19. ure. Organiziranim članom pa je na razpolago ob ponedeljkih, središčih in petkih od 17. do 18. ure.

— Iz Prezidava lokalov. A. Breznik je dal v svoji hiši v Gregorčičevi ulici št. 12 prireditelne lokale, kjer je bila kleparska delavnica, prezidati v trgovske namene. V novem lokalu bo delikatna trgovina.

— Iz Radioklub Ljubljana ima svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom v petek dne 14. tm. ob 8. uri v salonu

pri Mraku, Rimska cesta 4. Člani vljudno vabljeni.

— Iz Gledališki abonenti se sprejemajo še do sobote 18. t. m. v veži dram. poslopija. Celoletni abonma obsega 38 predstav in sicer 20 dramskih in 18 opernih (operetnih). Cene so v primeri z lanskimi znatno znižane in to s posebnim ozirom na manj premožne sloje, katerim hoče uprava na ta način kolikor sploh mogoče olajšati pot do gledališke umetnosti. Odplačevanje zneskov je dopuščeno v osem mesečnih obrokih. Podrobnosti (cene) so razvidne iz plakatov odnosno so na razpolago pri gledališki blagajni. Pozivamo občinstvo, da se posluži ugodnosti abonmaja v čim večji meri in s tem ne koristi samo sebi, temveč izdatno tudi umetniškemu delovanju našega gledališča.

— Iz Velika tombola Sokola I. Na kongresnem trgu bo 16. t. m. velika tombola Sokola I., ki bo presenetila igralce glede na dragocena darila in število dobitkov. Pri izbiri dobitkov se je gledalo predvsem na praktičnost in uporabnost predmetov ne glede na izdatke. Sokol I. hoče, da ostane njegove tombole na dobrem glasu in da obdrže svojo originalnost. Pričakuje se, da bo Sokolu naklonjeno občinstvo podprlo to prireditel, ker pomaga s tem k sanaciji Sokolskega Tabora. Zaradi tega prosimo, da ne odklanjate bratov in sester, ki vam bodo nudili srečke v prodajo.

— Iz Občni zbor »Cercle français v Ljubljani« se vrši dne 21. sept. 1928 ob 18. uri v prostorih Francoskega inštituta v Narodnem domu, prišljice, desno. — Odbor.

— Iz Arzenal orožja na policijski direkciji. Pri aretiranih Orjunaških Kucku, Koscu, Šemerlu, Jelovšku, inž. Kranjcu in nekaterih drugih je policija našla precej orožja, ki je sedaj nakopičeno v sobi kriminalnega oddelka. Tam je več browningov, dve karabinki, med temi ona, s katero je bil ustreljen pokojni Peric, dalje dve bodali, municija in še več drugih stvari. Kakor izvem, je policijska preiskava proti aretiranim Orjunašem zaključena.

Velika tombola Sokola I.

se vrši
v nedeljo 16. sept. ob 15. uri
(3. uri pop.) na Kongresnem trgu.

Iz Celja

— c Umrl je v celjski javni bolnici 9. septembra Jakob Cvjetušnik, zasebnik v Dolu pri Hrastniku.

— c Prijeta tatica. Na glavni cesti v Gaberju je aretirala policija Marijo K. 42-letno brezposelno delavko. Nesla je v ročni torbi okrog 4 kg fižola v stročju, eno voleno posteljno odejo in nov platten stenski prt z napisom »Presveto srce Jezusovo usmili se nas«. Ker je bila Marija že večkrat radi tatvine predkaznovana in je šele pred nekaj dnevi odsedela enomesečni zapor, se sumi, da je navedene predmete ukradla. Ona sicer trdi, da je nabrala sižol na njeni svojega očeta, drugi predmeti pa so njena last še od časa, ko je stanovala pri pokojnem čevljarškem mostu Luki Kebru v Celju.

— c Nepotrebna dirka po Ljubljanski cesti. Stanovanci na Ljubljanski cesti ves dan nimajo miru vsled velikega avtomobilnega prometa. To se pač ne da odpraviti. Nepotrebno pa je, da se producira nekateri motociklisti po tej cesti in dirkajo sem in tja kakor nori. Lesni trgovec Eugen H. je dirkal s svojim motociklom po cesti mimo hiše na Ložnici št. 12. Vozil je z brzino 50 do 60 km na uro in imel odprt izpuh, vsled česar je delal neznošen kralj. Ker je žena posestnika Zagaria bolna, je ta dirkača prosil, naj opusti dirkanje. Ta pa mu je grobo odgovoril, da ga bolezen žene nič ne briga. Malo manj nadutosti in več uvidnosti bi bilo že na mestu.

— c Za šalo je streljal in razburil vso okolico v Liscach 26letni Karl O. Nasul je smodnika v papir, ga dobro zalpil in zalgal. Smodnik je eksplodiral z velikim pokom. Kari se bo moral radi šole zagovarjati pred policijo.

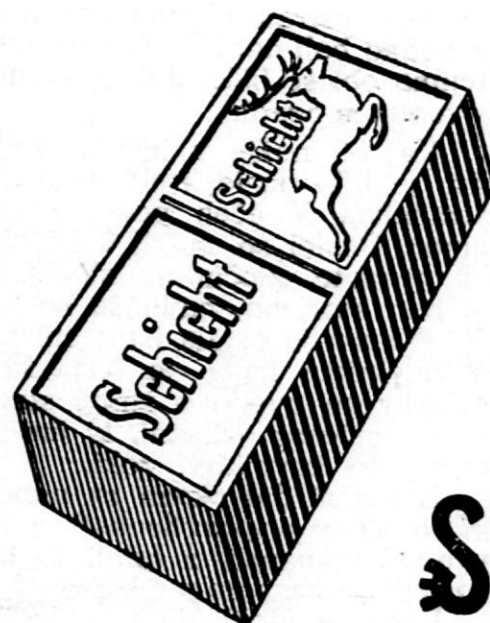
Ljubavne pustolovščine bivšega maharadže

Bivši maharadža Indora, zdaj mož bogate Američanke Millerjeve, sir Tukko Rac Holkar, niti v Parizu nima miru pred posledicami svojega burnega življenja. Ne more se otrestiti žene, ki jo je nekoč ljubil in ki se noče umakniti srečni rivalinji. Bivša maharadževa ljubica toži zdaj bogato Američanko in zahteva 184.000 rupij odškodnine. Maharadža dolži, da jo je držal 10 let v zaporu z njeno hčerko, ker ni hotela postati njegova ljubica. Maharadža je bil do ušes zaljubljen tudi v indijsko plesalko Muntaz Begum, ki ga je zelo ljubila. Ona je bila krivna avtomobilske afe, pri kateri je bil maharadža zapleten v umor.

Protiv bivšemu maharadžji je vložila v Parizu tožbo odlična Indijka Sowha-bai Paandarnath Rajpurkar, ki zahteva odškodnine za telesno poškodbo, za svoje premoženje in za sistematično nasilje. Odlična indijska dama pripoveduje, da jo je maharadža pred 10 leti ugrabil obenem z njeno hčerko. Leta 1905 sta bili obe v harem njegovega bratranca. Nekega dne jo je maharadžev uradni pregovoril, da se je udeležila svečanosti v Indoru. Maharadža je dal v Indoru svojega bratranca aretirati, obe dami pa zapreti. Materi je obljubil, da jo takoj izpusti, če se mu njena hči vda. Ker pa mati na to ni pristala, je zaprl njo in hčerko v trd-

Lepa Turkinja

ceni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno blešča-
lo od snage. Ona
radi tega rabi le

**SCHICHTOVO
MILO**

njavo ter ju obsodil na 10 let ječe. Sele predlanski sta bili na ukaz angleškega guvernerja izpuščeni. Toda maharadža je ta čas zaplenil vse premoženje bogate indijske dame.

Kitajske neveste so se pocenile

Kitajec ne more pogrešati lepe žene, pa naj bo doma ali v tujini. Kitajci so glede neznega spola zelo izbirični in zahtevajo, da mora biti ženska postavna, da mora imeti lepe oči, nežno polt in krasno postavbo. Toda na Kitajskem so razmere drugačne, nego pri nas, kajti tam je treba nevesto kupiti. Oče lepe hčerke zna izbiti iz lepote svojega potomstva toliko, da je na stara leta preskrbljen. Do zadnjega je znašala odkupnina za neveste na Kitajskem 300 do 400 dolarjev. K temu je treba prišteti tudi še izdatke za bogato ženitovanjsko pojedino, ki so znašali običajno najmanj 600 dolarjev. Tisoč dolarjev pa ni lahko zaslužiti in zato je nastal na Kitajskem kriza, kajti ženitov, ki bi zmogli stroške za nevesto in poroko, je bilo od ne do dne manj.

Sedanjí nacionalistični notranji minister Hsieh Tupi je izdal naredbo, ki določa, da odkupnina za lepo nevesto ne sme presegati 150 dolarjev ali 30 šterlingov. Kitajska se torej modernizira tudi v tem pogledu. Tradicionalne kite so malone že izginile in mladin je sprejela ministrovo naredbo z velikim veseljem. Nezadovoljni so samo očetje lepih hčerk, ker so se neveste znatno pocenile. Notranji minister je obenem odredil, da se morajo poceniti tudi vdove, za katere se plača odslej 100 dolarjev.

Maharadža na Dunaju

Na Dunaju imajo te dni eksotičnega gosta. V hotelu »Bristola« se je nastanil s svojim spremstvom maharadža iz Patiala, Bhupindar Sing. Mož potuje za zabavo po Evropi, želi pa, da ga nihče ne moti. Novinarjev sploh noče videti. V njegovem spremstvu je sedem dam, telesni zdravnik, trije indijski in en angleški tajnik. V elegantnem dunajskem hotelu je najel kar trinajst sob in kakor trbanti okrog solca se suče ves Dunaj okrog eksotičnega gosta. Radovedni dunajski reporterji so iztaknili, da spremlja maharadžo tudi njegova žena. Na zglasilnici je namreč podpisana dama po imenu Vimlavati, pripisano pa je, da je maharadževa že-

na. Če je to nieno ime ali priimek, tega Dunajčani ne vedo in jih tudi ne zanima. Druge dame, v indijskih narodnih nošah, so dekleta v starosti od 13 do 16 let. V zglasilnici so navedene kot hčerke maharadže. A njegova žena je stara šele 24 let... V Indiji je vse mogoče.

Maharadža se je že pojavil na dunajskih ulicah. Seveda je vzbudil eksotični gost splošno pozornost, dasi nosi navadno promenadno obleko, samo na glavi ima pisan turban. Toda to Dunajčanov ne zanima toliko. Bolj jim ugaja prekrasen kamen, ki se lesketa v uhanu desnega ušesa. Nekateri britni Dunajčani so že izračunali, da je toliko vreden, da bi lahko z njim kupil vso Avstrijo. Dunajčani se najbolj zanimajo za brhke Indijke. Vsa javnost je prepričana, da se bo maharadža za svoj obisk bogato oddolžil, kajti denarja ima v izobilju.

Autobus zavozil v vlak

Med pobožnim slovaškim ljudstvom se je razširila zadnje čase vest, da se je pojavila v Teldincih na Slovaškem mati božja. Takoj so začele romati od vseh strani množice pobožnega ljudstva, in na praznik v soboto se je zbralo v Teldincih nad 20.000 ljudi. Kraj, kjer naj bi se bila pojavila mati božja, je pa daleč od železniške proge in zato so se mnogi romarji vozili s tovornimi avtomobili. Naval romarjev, ki jih je nekdo pošteno potegnil, je bil tako velik, da se je bilo bati nesreče, ki je se je pripetila v soboto nesreča, ki je zahtevala štiri človeške žrtve.

Nabito poln tovorni avtomobil je vozil zvečer čez železniško progo v hipu, ko je privozil mimo osební vlak. Po cesti so se valili oblaki prahu in zato šofer ni opazil preteče nevarnosti. Z vsó silo je zavozil v drveči vlak. Avtomobil se je prevrnil in vlak ga je vlekel nekaj časa po progi. Ko se je vlak ustavil, so potniki začuli stokanje in obupne klice na pomoč. Pod razbitim avtomobilom se je valjalo 40 ljudi. Ranjence so naložili na vlak in odpeljali v Levice v bolnico. Preiskava je dognala, da je strojevodja dajal svarilna znamenja, toda romarji so prepevali pobožne pesmi in so signale preslišali. Štirje romarji so obležali pod razbitim avtomobilom mrtvi, 23 je bilo težko, 12 pa lahko ranjenih. Škoda znaša 76 tisoč Kč.

Edgar Wallace:

TRIJE PRAVIČNIKI

ROMAN.

Brez besede je vzela kruh in meso in vodo, ki ji jo je prinesel.

»Koliko je ura?«
»V takem trenutku vprašujete po času?« Soba je razsvetljevala le električna žarnica.

»Poldne je in vaši prijatelji so pozvali vojaštvo. O, kako važna oseba ste, da mobilizirajo zaradi vas celo armado!«

Njegov sarkazem Mirabeli ni šel do živega.

»Kaj nameravate zdaj?«

Zmignil je z rameni. »Ne vem. Prišel sem pravcar vražji stroj. Nemara se ga hočejo poslužiti za kritje, ko bodo navalili na vrata. Toda v tistem trenutku vas odvedem h kačam. Vaše prijatelje bom seveda o tem nemudoma obvestil.«

»Tega vendar ne boste storili. Mr. Oberzohn?«

Njegovo čelo se je nabralo. »Povedal sem vam in tako bom storil!« je odgovoril in ji pogledal v oči. V njegovem pogledu je čitala neizprosost.

Odšel je v delovno sobo, zaprl vrata, vzela dve bakreni žici in zopet spojil telefonski vod.

»Želim govoriti z Meadowsom.«

»Takoj vas spojim z njim,« se je čul odgovor.

Glas ni bil Meadowsov, nego je bil nekdo drugi in po avtoritativnem tonu je Oberzohn presodil, da je bil neki višji policijski stražnik, višji celo od samega Meadowsa.

»Jaz sem doktor Oberzohn,« je zalažal v telefon. »Prišel sem tank, da me napadete. Če se ta tank pojavi znotraj žičnega plota, bom ženščin, Leicesterovo, odvedel h kačam; tam jo bom zvezal in spustil nanjo moje prijateljice, ki me bodo maščevale.«

»Poslušajte!« je začel uradnik, toda Oberzohn je odložil slušalo.

Odšel je iz sobe in zaklenil vrata, ključ pa je vtaknil v žep. Svoji tovarišem ni zaupal. Toda v tem se je motil. Neodločnost napadalcev in odpor, ki se je zdelo, da ga kažejo vojaši proti streljanju, sta banditom poživila upanje na rešitev; in ko so kake pol ure pozneje videli, da se je tank obrnil in odpeljal po Hangmans-Lanu, so jeli kar poskakovati od zmagovalstva.

»Ali ste uverjeni, da bo Oberzohn svojo grožnjo izpolnil?« se je policijski šef obrnil na Leona.

»Popolnoma sem uverjen o tem!« je s povdarnim odgovoril Leon. »Nič na svetu Oberzohnu tega ne more zabraniti. Če naskočite hišo, boste našli moža, ki je padel od lastne roke, in ...« Leon je vztrepetal ob sami misli; ni je izgovoril. »Edino, kar moremo storiti, je, da počakamo noči. Če se Washington pravočasno vrne, upam, da se nam bo posrečilo rešiti Mis Leicesterovo.«

S strehe je Oberzohn videl vojaše, ki so jeli kopati strelske järke. Poslal je mednje točo izstrelkov iz strojnice. Vojaši so za trenutke prestali, nato pa so nadaljevali z delom, kakor da bi se nič ne bilo zgodilo.

Pozno popoldne se je pojavila eskadrila lovskih letal. Nič na strehi ni slutil nevarnosti. Aeroplani so leteli ta-

ko nizko, da je Cuccini že davno, preden so prišli hiši na sto jardov, razbral njihove številke. Iznenada so se iznad strehe jeli dvigati pravcar vodometi asfalta. Oberzohn je zarjul svarilo in je stekel proti stopnicam. Sledili so mu trije možje.

Le Cuccini je obležal, kjer je padel; z razkrcenimi rokami in nogami in z dvema krogla iz strojnice v glavi.

Letala se niso več vrnila. Ko je njihovo brnenje zamrlo, se je šele Oberzohn drznil oditi na streho; zrak je bil čist.

Cuccini je bil mrtev in je bilo značilno za njegove tri prijatelje, da so mu izpraznili žep, preden so ga vrgli čez parapet.

Njegova smrt je bila v izvestnem pogledu za Oberzohna blagoslov. Možak je bil preveč nezaupljiv. S srcem ni bil nikdar pri stvari in strellec v letalu je storil, ko je Cuccini ubil, samo to, kar je v doglednem času nameraval storiti tudi Oberzohn.

Naslednje tri ure se je Oberzohn zaprl v svojo delovno sobo in pisal.

Ko je s presenetljivo sličnostjo ponaredil Cuccinijev podpis na koncu tretje strani dokumenta, je pozval s strehe enega izmed banditov.

»Evo vam izjave, ki jo je ostavil Cuccini. Ali bi se hotela pod njo podpisati?«

»Kaj naj to pomeni?« je mrko vprašal možak.

»V tem pisanju izjavlja dobri Cuccini, da zasluži edini on in nihče drugi kazni za to, ker vas je spravil semkaj. In dalje, da vas je s pretnjami prisilil, da ostanete tu.«

»Nu, in vi?«

»Tudi mene,« je odvrnil Oberzohn, ki ga ni vprašanje niti najmanj spravilo iz ravnotežja. »Kaj je na tem? Cuccini je mrtev. Ali ne vidite, da njegova smrt lahko reši nas vse? Ne obotavljajte se, prijatelji! Če ne podpisate, ste bedak. Tako! In zdaj pošljite dol še svoja tovariša, da tudi ona podpisata.«

Prišla je noč. Z zapada so se podili oblaki. Mrzel dež je jel padati. Gonsalez je sedel v stran od svojih tovarišev in je z vedno bolj naraščajočo boleščjo motril temne obrise hiše, dokler se ni izgubila v temnem ozadju.

Kaj bi možje v hiši utegnili zagrešiti, je bilo posledje irelevantno. Ubili so stražnika. V očeh postavje je bilo to umor. Posledje so mogli kličiti grozote na grozote, zločin na zločin. Najhujše je bilo storjeno, najhujše so že zagrešili. Kazen je ostala ista: smrt. In Leonova, edina nada, je bila, da zločinci ničesar ne zvedo o smrti stražnika in s tem ničesar o kazni, ki jim je namenjena po krvnikovih roki.

Nihče ni dal ukaza za napad. Vojaši so bili v pripravljenosti, a to je bilo vse. Celo napad z letali je bila zgolj posledica nesporazumljenja.

Leon je videl, da je Cuccini padel. In ko je napočila noč, je sklenil doznati, ali nima hiša morda še drugega dohoda kakor samo glavna vrata.

Letala so dosegla nekaj več kakor samo bombardman strehe s strojnicami. Pozno zvečer je prišel poseben sel s fotografiranimi posnetki hiše, ki sta si jih vojaški poveljnik in policijski šef z zanimanjem ogledala.

Leon je baš opazoval hišo, ko je iznad strehe vzplamenel bleščec žarek in opisal polkrog. Četrte ure kas-

neje je žaromet ugasnil, ker je bila policija pretrgala vod. Toda jedva uro pozneje je žaromet znova vzplamenel. »Oberzohn« ima tok v hiši,« je pojasnil Gonsalez. »Dinamo in motor na plin.«

Poicard se je bil odpeljal v mesto in je prinesel s seboj dolg in težak jeklen valj. Leon in Manfred sta ga nelsa na prosto in sta ga pustila tam. Ves čas sta bila besno obstreljevana s strehe. In čeprav so Oberzohnovi ljudje streljali kaj nesmotno, je vrhovni poveljnik vendarle prepovedal sleherno podvzetje, dokler je bil še dan.

O polnoči je prišel težko zaželeni Washington. Zakaj on je imel znanje, ki ga je vsem drugim nedostajalo.

Leon mu je v kratkih besedah popisal kačjo sobo in njene prebivalce. Leon ni bil absolutno gotov glede kač; toda njegov popis je bil toliko blizu dejanskemu stanju, da si je mogel kačji strokovnjak ustvariti vsaj približno sodobo o vrstah plazilcev, ki so bile tam zastopane.

»Vse so smrtonosne,« je menil Washington in zmažal z glavo.

»Sodim, da ni vmes niti enega črva, izvzemši seveda škorpiončke, ki spravijo odraslega moža v petih — najdelj v desetih — minutah v večno spanje.«

Leon ga je vprašal podrobneje in mu je potem razložil svoj načrt.

»Pojdem z vami,« je brez oklevanja izjavil Washington.

Toda na to ni hotel pristati nobeden izmed »Treh«. Leonu je bilo zgolj za sodo strokovnjaka. In za to je potreboval človeka, ki je poznal življenje kač v svobodi in v njihovem običajnem miljeju.

Eno uro pred zoro se je vršil vojni svet. Leon je merodajnim osebnostim predložil svoj načrt, ki je bil odobren.

Na nebu so se pojavili prvi solnčni žarki; zidovje je sivo vzniklo iz teme, ko je Oberzohn opazil tank, ki je počasi prihajal proti njegovi hiši iz ulice, kjer je bil skrit prejšnji dan.

Oberzohn je stisnil zobe, zdrevil po stopnicah nizdol in planil proti vratom, ki je bila za njimi zaprta Mirabela.

Bil je tako razburjen, da sprva niti ni mogel najti ključavnice.

Vrata so se s trščem odprla in Oberzohn je skoro padel v sobo.

Mirabela Leicesterova je stala pokraj postelje; njeno lice je bilo blede kot smrt. Vzlic temu je bil njen glas pokoren, malone ravnodušen, ko je vprašala: »Česa želite?«

»Tebe!« je zasigal Oberzohn. »Nu, lepa moja damica! Zdjaj greva h kačam!«

Vrge! se je nanjo, čeprav se mu ni upirala. Vrge! jo je s hrbtom na posteljo in ji je rafaknil na roke zarjavele žabice. Potem jo je vzdignil in jo je vlekli iz sobe na stopnice. Vrata v kačjo sobo so se mu upirala; sam je bil zabil zagodo vanje. Slednjč se mu je posrečilo, da jih je odprl.

Topložari niso več goreli. Nedostajalo mu je električnega toka. Toda soba je bila neznesno vroča, in ko je prižgal luči in je Mirabela zagledala dolgo vrsto emaric, so ji klecnila kolena in bi bila padla, da je ni podprl. Postavil je v sredo sobe velik stol in jo je posadil nanj.

Življenje in ekspedicije Roalda Amundsena

Boj za severni tečaj. — Z letalom ali z ladjo? — Amundsenova ladja med večnim ledom. Amundsen—Ellsworth

Slava, ki jo je dosegel po ekspediciji na južni tečaj, Amundsen ni oamila. Severni tečaj mu ni šel iz glave in mučilo ga je vprašanje, da-li je tam daleč na severu suha zemlja, ki bi jo bilo treba preiskati. V napredku takratnega letalstva je videl najboljšo sredstvo za uspešno ekspedicijo na severni tečaj. Že leta 1914 je začel organizirati letalsko ekspedicijo. Kupil je Farmanov aeroplan, naučil se je letati, toda prišla je svetovna vojna in Amundsen je moral svoj načrt opustiti. Letalo je poklonil norveški armadi. Šele proti koncu vojne je organiziral ekspedicijo na severni tečaj. Takrat se je vrnil k stari ideji, da bi se dal z zamrznjeno ladjo odnesti od Tihega k Atlantskemu oceanu preko severnega tečaja ali vsaj v neposredni bližini. Opremlil je po svojih bogatih izkušnjah ladjo »Maud«. Toda zime v letih 1918, 1919 in 1920 so bile prehode in Amundsenova ladja je običajna med večnim ledom pri rtiču Celjuskina, najskrajnejši točki Sibirije. Ekspedicija je za marljivo delala in opetovano se je napotila s sammi daleč proti severu. Šele v juniju 1920 se je led staljal in Amundsen je sklenil odpluti v Nome, da izpolni zaloge živil. Toda med potjo ga je znova prehitela zima in ladja je zamrznila pri severnem sibirskem rtiču. Tu je Amundsen ostal čez zimo in je skušal z delom posadke doseči pač Ameriko, da bi mu Američani priskočili na pomoč, kajti stroji njegove ladje so bili znatno poškodovani. Spomladi 1921 je zapustil svojo ladjo nad Sibirijo in v juliju je dosegel s sammi Nome in Seattle. Tu je hotel najeti staro ladjo Admrala Pearya »Roosevelt«, da bi se z njo vrnil na pomoč svojim ladij. Toda zmanjkalo mu je denarja. Ameriška vlada je naročila kapitanu Cochranu, naj odpluje z ladjo »Bea« Amundsenovi ladij na pomoč. Cochran je Amundsenovo ladjo res našel in jo privlekel od Dutch Harbourja, od koder je s pomočjo jader sama prispela do Seattlea.

Finančni polom Amundsena je zbudil na Norveškem splošno vznemirjenje. Kralj, vlada in ljudstvo so skušali podpreti junaka polarnih krajev. Z denarno podporo, ki mu jo je nudila domovina, je Amundsen pozimi l. 1921 opremil svojo ladjo za sedem let in pripravil novo ekspedicijo deloma po morju, deloma po zraku. Njegova ladja je odplula z novo posadko iz Seattlea, v avgustu 1922 je zamrznila severno od Vranglovega otoka, prihodnje leto pa na kraju, kjer je pred 43 leti doletela katastrofa ladje »Jeanette«. V novembri 1924 so dobili na Spitzbergih brzojavko, v kateri posadka sporoča, da je živa in zdrava. Prišla je na svet hudu zima in ladja je morala prezimovati pri Medvedjih otokih.

Amundsen sam je kupil v Seattleu Junkersovo letalo, s katerim je hotel v spremstvu poročnika Omdala preleteti severni tečaj. Pri prvem poskusu l. 1923 se je pa letalo pokvarilo. Na Spitzbergih je že potem čakala Amundsenova pomožna ekspedicija, ki je

ugotovila, da so tam razmere za start mnogo ugodnejše. Amundsen je torej sklenil leteti v nasprotni smeri in po preizkušnji vseh letal si je izbral nemški enokrilni hidroplan tipa Dornier. Dornier je pa prodal ta čas vse patente italijanski tovarni v Pisi, ki je zgradila za Amundsena posebno letalo z dvema motorjema Rolls-Royce po 400 HP. Letalo iz trdega aluminija je bilo zgrajeno za pristajanje na kopnem, na vodi in s pomočjo sani tudi na ledu in na snegu. Zaloge bencina je zadoščala za 16 ur. Ker je pa moral Amundsen računati s poletom, ki bi trajal 22 do 30 ur, je stal pred dilemo: lahko bi letel v etapah, ali pa z dvema hidroplanoma tako, da bi sredi poti eno letalo pustil in vzel z njega bencin. Odločil se je za drugi izhod. Ta čas mu je Mussolini poklonil tretje letalo, ki naj bi ga vodil slavnilec Locatelli. Za ekspedicijo se je zavzel pisatelj Haakon Hammer, ki je pa s svojo gobezdavostjo in domišljavostjo vse pokvaril. Amundsen je prišel znova v denarno stisko in upnik so ga v decembru 1925 prisilili k poravnavi, iz katere je izšel kljub svoji slavi kot berač.

Dva dni po finančnem polomu je bila pokrenjena na Norveškem akcija, da se Amundsenu omogoči polet na severni tečaj. Vlada je opremila ladjo »Fram«, ki naj bi odpeljala letalo daleč proti severu. Po vsem svetu so zbirali takrat prostovoljne prispevke za Amundsenovo ekspedicijo. Največ je prispeval ameriški inženjer Ellsworth, ki je dal 600.000 norveških kron samo za to, da bi ga Amundsen vzel s seboj. Tako je prišlo do Amundsena - Ellsworthove ekspedicije z dvema letalom, eno pod vodstvom pilota Larsena, drugo pa pilotov Dietrichsena in Omdala. 9. aprila 1925 sta odpluli ladij »Fram« in »Hoby« iz Tromsø v Kingsbaa. 21. maja sta Amundsen in Ellsworth startala, a drugi dan sta morala tik pred ciljem pristati. Letalo se je pokvarilo. Drugo letalo je pristalo blizu prvega na terenu, ki je onemogočal start. Nastale so strašne noči in bati se je bilo, da ledene gore obe letali razbijejo. Slednjič so našli junaški letalci za start primeren kraj, ki pa je bil zelo nevaren, ker je bilo treba startati na gladkem ledu, in letalo je moralo preskočiti ogromno razpoko v ledu. Šele 15. junija se je start posrečil in letalo s posadko obeh letal je srečno priletelo na pušto obalo otoka Nordgöstland, kjer je vzela junaške letalce na krov norveška ladja »Sjölöv«.

NESRAMNOST.

Mlad bančni uradnik Janko daje že skozi dve leti vsako jutro, ko gre v službo, staremu beraču, ki stoji na vogalu banke, 1 dinar vbogajme. Neke jutro pa se ustavi in reče:

— Dobri starček, danes vam pa damjem zadnji dinar. Jutri se bom namreč oženil in se preselim iz mesta.

— Kaj, — se zadere berač, — vi se hočete ženiti na moj račun?

Zahvala.

Ob težki izgubi, ki nas je zadela s smrtjo našega dobrega očeta

Filipa Supančiča

smo prejeli od vseh strani mnogo dokazov iskrenega sočutja, za kar izrekamo našo najglobljo željo.

Posebej se zahvaljujemo gg. zdravnikom dr. Hausu in dr. Šlajmerju za njiju trud in požrvalnost za časa bolezni; jezdnemu odseku Sokola in Ljubljanskemu Sokolu za častno spremstvo, zastopnikom korporacij in oblasti in vsem, ki so mu poklonili cvetja in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Maša zadušnica se bo brala v četrtek ob 7. uri zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 12. septembra 1928.

ZALUJOČI OSTALI.

Eligij Eber

izdelovalec čepic. Kongresni trg št. 7, ima v zalogi

športne čepice

od priproste do najfinelše vrste, po najnižjih cenah izdeluje družbene, uradniške, službeniške in drugovrstne čepice po naročilu. 1592

Posteljo

omaro, umivalnik in drugo prodam poceni. Naslov v upravi »Slov. Narod«. 1630

Postrežniko

snažno, pošteno, delavno, sprejem za pospravljanje parketnih sob za dopoldanske ure od 7. do 11. Celovška cesta 14, pritrilke. 1632

Uradnico

ali dijakinjo sprejem v oskrbo. Solčno stanovanje. Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 1631

Hišnega oskrbnika

oženjenega, ki zna opravljati centralno kurjavo in žigar žena bi skrbela za snago v hiši, sprejem. Ponudbe na: Dr. Čelebonovića, advokata, Beograd, Knez Mihajlova ulica 33. 1629

Prodajalko

ugodne znanosti, ki je že bila zaposlena v trgovini s storjeno žensko konfekcijo, iščem. Nastop po možnosti takoj. Ponudbe na: F. J. Roset, Oloron, trgovina gotove damске konfekcije, Zagreb, Gundulićeva 3. 1626

Skladiščnik

za špedicijsko skladišče se išče.

Upoštevali se bodo samo prosilci, ki dokažejo, da imajo večletno prakso v taki službi, obvladajo blagovno znanstvo, so že odslužili vojaški rok, samci in so zmogni poleg državnega jezika tudi popolnoma nemščine. Prosilci naj pošljejo svoje ponudbe z zahtevo plače, kojim je priložiti sliko, prepise spričeval in reference, na naslov, kojega bodo dobili v administraciji tega lista. 1620

Dvodružinsko hišo

(novo) z vrtom v Stožicah se ugodno proda. Vodovod v hiši. Kupec dobi stanovanje dveh sob, predsobo, kuhinje in pritlikin. Dopise na upravo lista pod »Ugodnost«/1582.

Šivilja

z večletno prakso, zmožna slov., hrv. in nemškega jezika išče službo v konf. trgovini ali damskem salonu. Nastop takoj. Dopise na upravo »Slov. Naroda« pod »Marljiva«/1583.

»svetujemo Vam nabavo samo edino najboljše in trpežno

kolo in šivalni stroj „Gritzner“

ter švicarski pletilni stroj „Dubied“

samo pri

Josip Petelinc-u LJUBLJANA. Telef. 2913

Za časa velesejma

Paviljon „H“ prostor levo

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19

Podeljuje vsakovrtnne kredite, eskomtira menice, inkasira fakture ter izvršuje razen deviznih vse računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše. v bančno stroko spada oče posle

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem obrestuje po dogovoru najugodnejše.

Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na abroke pod zelo ugodnimi pogoji